ЖУРНАЛ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ
МОЛОДШИХ КЛАСІВ

2

Барвінок

ISSN 0132-5930

Ось лисичка,
І собачка,
І мисливець,
І Володя
На санчатах всі сидять,
Прудко з гірочки летять.
Прудко з гірочки летіли —
І на зайця налетіли.

Данило ХАРМС

«ГОНГ»

ПОЛІТИЧНА ДИСКУСІЯ:

ЯКИМ МАЄ БУТИ НАШ ОБРАНЕЦЬ?

Екстрений випуск № 1

На таку тему в редакції пройшов «круглий стіл». Та хоч він і називався «круглим», у проблеми виявилося багато гострих кутів.

Дискусія транслювалася у відеозаписі по тарілочках з наливними яблучками, а також на хвилях радіостанції «Пташині голоси».

Пропонуємо її виклад.

БАРВІНОК. Старий рік минув, а проблеми лишаються. Багато школярів невдоволені результатами виборів у класах, непокоїть це питання і мене. Дозвольте представити вам учасників розмови. У ній погодилися взяти участь герої казки «Після дощику в четвер». Це — Вчена Жінка (В. Ж.), казковий спеціаліст з питань людини, її прав та обов'язків, а також її затятий недруг і опонент Чорна Людина (Ч. Л.). Щоправда, він вдерся до редакції сам. З першим питанням ми звернемося до нашої гості. Все-таки вона Жінка!

Ч. Л. Завжди цим жінкам у всьому перевага!..

БАРВІНОК. Отож до діла: як ви розумієте саме слово «вибори»?

В. Ж. Це значить, що треба мати, з кого вибирати. Щоб із хорошого вибрати краще, слід подбати, аби кандидатів було не менше двох.

Ч. Л. Не згоден! Такі вибори — зайва морока. Посада одна — і кандидат один. І найкращий той, якого призначає вчителька. Спробуй його не послухатись, вона тобі дасть! Кого вчителька призначить, того й вибирати! А потім уже до нього піддобритись.

В. Ж. Дозвольте не погодитись. Що це за вибори без вибору? Обирати треба не чиїхось улюбленців, а тих, кого любимо й поважаємо ми самі, кому будемо охоче допомагати не за страх, а за совість. Для цього потрібна така людина, на яку можна покластися, якій можна довіритись. Яка не підведе, не покине в біді. Дотримає слова, виручить з халепи.

БАРВІНОК. Однак проблема улюбленців існує...

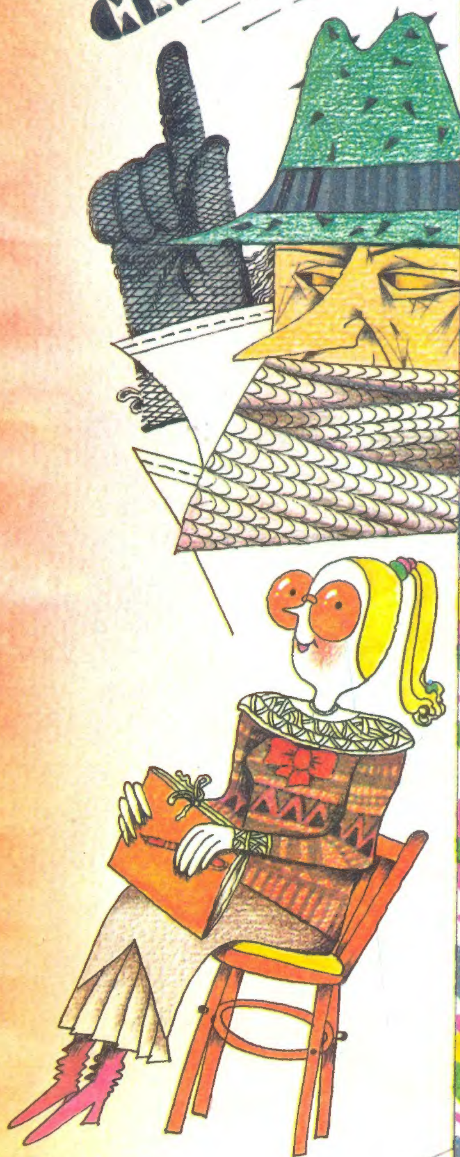
В. Ж. Безумовно! Проте не скрізь! Адже і вчительки різні. Я сама була вчителькою і знаю, що більшість із них добрі і рахуються з думкою класу, загону, зірочки. А мій опонент, Чорна Людина, хоче кинути на всіх них, а заодно й на вибори, густу тінь. Найчастіше вчителька — це друг, порадник і заступник всієї малечі, а не тільки улюбленців.

Ч. Л. Матимуть діти через тебе клопіт! Не слухайте її. Вибирайте того, за кого вчителька. Або найсильнішого в класі. Інакше начувайтеся: дадуть вони вам перцю, як ви всупереч їм свого кандидата виберете!

В. Ж. Звичайно, трапляються й лихі. Хоч і рідко. Однак як бути, якщо у вас саме так? Не бійтеся: дружній череді і вовк не страшний. Серйозніше поставтеся до виборів. Краще підготуйтеся. Поміркуйте, як би вам хотілося в класі жити, побалакайте зі своїми кандидатами, опитайте однокласників, підрахуйте, за кого вони віддадуть найбільше голосів. Та й кандидатів послухайте, аби їхні плани відповідали вашим. А тоді й вибирайте. І навіть лиха вчителька подобріє від тих добрих справ, які ви разом з ним задумаєте. І зробите.

Ч. Л. Дай дітям волю, то вони виберуть такого, хто й сам нічого не робитиме, й інших на таке підбиватиме. Знаємо! Я сам такий!

В. Ж. Виберуть жовтенята такого і покарають самі себе: не буде в них кому і ранок провести, і про іменинників подбати. І змагання організувати, і на цікавий фільм повести. Нудьга! Вони й збунтуються. Скажуть: щоб жити по-справжньому, обранці мають бути справжні! А перевибори ніколи не пізно провести. Була б охота проводити, як то кажуть, роботу над помилками. Іноді покрасуватися на якомусь посту хочеться й

хулігану. Не кожен наважиться відкрито голосувати проти нього. У такому разі можна провести і таємне голосування. Написати прізвища всіх кандидатів на аркушику. Залишити гідного, а решту викреслити. Такий аркушик називається бюлетенем. Бюлетенів має бути стільки, скільки й виборців. Хто викреслив у бюлетені — невідомо. А думку свою клас сказав. І присікатися нема до кого! Тут ні сила хуліганська, ні лиха вдача вже не допоможуть.

БАРВІНОК. Даруйте, я бачу, ви захопили з собою поради обранцям. Можна з ними ознайомити наших читачів?

В. Ж. З дорогою душею!

Ч. Л. Не лише можна, а й треба. Тільки під великим секретом! Інакше мої поради втратять свою чарівну силу...

БАРВІНОК. Звичайно, звичайно! Дозвольте подякувати вам за те, що ви, Вчена Жінко, знайшли час і прилетіли до нас на літаючій тарілці зі своїх лабораторій в Тібеті. А вам, Чорна Людино,— що ви непрохані припхалися слідом на своїм чорнім автомобілі.

ПОРАДИ ВЧЕНОЇ ЖІНКИ

1. Умій уважно вислухати іншого.
2. Не задавайся: ти такий, як і всі.
3. Кажи, що думаєш, і не затикай рота іншим, якщо вони думають не так. Доходь спільної думки.
4. Не картай, а радь, не хвалися, а роби, не лайся, а переконуй.
5. Звикай, що всі успіхи і невдачі — спільні.
6. Дбай не про вигоду, а про добре ім'я.
7. Суди не по дружбі, а по справах.
8. Допомагай. І тобі допоможуть.
9. Не переживай, якщо хтось кращий за тебе. Спробуй сам стати таким.

Вміщуємо, дещо скоротивши, обіцяні поради. Рекомендації Чорної Людини за домовленістю з автором друкуються цілком секретно.

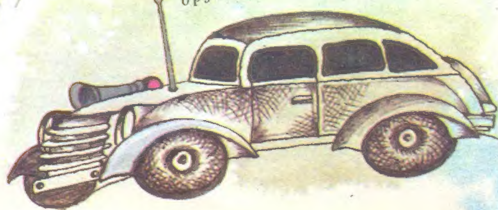
«ЦІЛКОМ СЕКРЕТНО»

ПОРАДИ ЧОРНОЇ ЛЮДИНИ

1. Виробляй командний голос: кричи на рідних і на тих, хто не може відповісти тим же.
2. Очолюй все, навіть зграю гусаків.
3. За себе голосуй обома руками.
4. Сміливо захищай тих, хто і сам за себе постоїть.
5. Будь вигадливим: невтомно придумуй пільги для себе.
6. Будь зразком для інших: для цього хвали і нагороджуй себе, як можеш.
7. Сміливо погоджуйся з думкою вчительки.
8. Стався до громадської роботи, як до власної: приводь загін на суботники до себе додому чи на город.
9. Виключай з жовтенят усіх, хто з тобою не згоден.
10. В усьому допомагай учительці розправлятися з власними недругами.

Дорогі друзі! Напишіть, за які поради голосуєте ви. Про наслідки голосування ми повідомимо вас через журнал.

СЛОВНИК НОВИХ СЛІВ

1. *ПОЛІТИКА, ПОЛІТИЧНИЙ.* У перекладі з грецької «політика» означає «управління державою», а політичним ми звемо все, що має відношення до політики. Шкільні справи — частина державних. Хороші громадяни виростуть тільки з тих дітей, які цікавляться політикою.

2. *ДИСКУСІЯ.* Від сварки відрізняється тим, що її учасники не лаються і рукам волі не дають. Дискусія — це спосіб привселюдно обговорювати й шукати відповідь на якесь складне питання.

3. *«КРУГЛИЙ СТІЛ».* Його історія сягає часів легендарного короля Артура та його дружини королеви Джіневри. За круглим столом у їхньому палаці збиралося славне рицарство, аби розповісти про свої звитяжні вчинки. Круглий — це символ рівноправності сторін у розмові. Бо за прямокутний, як повелося, садовили за становищем: з одного краю — можновладців, з другого — голоту.

4. *ОПОНЕНТ.* Це супротивник у дискусії. Ні лаятися, ні битися не має права. Словесні докази, документи — інша справа.

5. *КАНДИДАТ.* Той, кого висувають для обрання. У Стародавньому Римі кандидат вбирався у біле — символ того, що за ним не водиться темних справ. Робіть висновки.

23 лютого — День Радянської Армії та Військово-Морського Флоту

***Платон* ВОРОНЬКО**

ДВА БРАТИ-СОЛДАТИ

Верталися з фронту
Два брати-солдати,
Вертались додому,
До рідної хати.

Курилась, пилилась
Знайома дорога.
Два брати-солдати
Дійшли до порога.

Стрічала їх мати,
Вітала їх мати.
Вклонилися рідній
Два брати-солдати.

Гукала їх мати:
— Ідіть спочивати! —
Два брати-солдати
Не йдуть спочивати.

Мішечки скидають
Два брати-солдати,
На трактор сідають
І — в поле орати.

Працюють, воюють
За жито багате
На рідному полі
Два брати-солдати.

***Малюнки* Т. ЮРЧЕНКО**

Олександр МІЩЕНКО

Чарівний півень

Казка

(За народними мотивами)

В одного селянина було троє синів. Сіяли, орали, косили, молотили, і всього у них було вдосталь. А то в жнива намолотили багато-багато пшениці, зерно одне в одне, як золото перемите. Купу сьогодні в клуню не занесли, бо натомилися дуже. Полягали спати просто неба. Поснули, а того й не чують, що пшеницю хтось у них краде. Прокинувся батько з синами вранці — немає пшениці. Виходить, трудилися рік у полі і дарма... А слід вів до пана, що по сусідству жив. Тож до нього селянин і прийшов.

— Так і так, пане милостивий, пшениця моя сю ніч пропала, а слід...

— Яка пшениця? — перебив його пан.— Геть, голодранцю, з мого двору, бо поліцію покличу!

Що бідному селянинові робити — пішов додому. А в селянина був півень. Та не простий півень, а чарівний. Співати він умів і розмовляти. І що де робилося-відбувалося, півень про все знав.

І от якось на великий празник Великдень приїхали до пана з повітового міста Кобеляк поважні гості. Тільки-но сіли за стіл — прилетів до пана півень з червоним гребенем і червоним хвостом. Сів на воротях і кричить, щоб усі чули:

— Кукуріку! Кукуріку! Пан пшеницю вкрав, у лантухи поскладав і в себе вдома сховав.

Переглянулися гості між собою: коли б, думають, у халепу не встряти, раз таке півень каже... Навіть до їжі не приторкнулися — роз'їхались.

Розлютився пан, примусив дворових півня впіймати і вкинути в колодязь. Довго ловили, а таки спіймали. Але ж півень був не простий, а чарівний, і наказує собі:

— Півню, бери воду, півню, бери воду...— Всю воду вибрав з колодязя і полетів додому до свого господаря.

Заглянув пан у колодязь — води в ньому не стало, і півня немає. Ну, бісів півню, каже пан, я тобі ще не таке зроблю...

А до пана знову гості приїжджають з повітового міста Кобеляк. Великий празник був — Петрівка. Посідали за стіл, а селянин і наказує своєму півневі:

— Ану, півнику, полети до пана та скажи, щоб усі в Кобеляках знали, хто в нас пшеницю вкрав.

Прилетів півень до пана, сів на воротях і кричить:

— Кукуріку! Кукуріку! Пан пшеницю вкрав, у лантухи позсипав і в себе вдома сховав.

Гості переглянулися: щось воно не те... І минулого разу півень кричав, що пан — злодій, і тепер кричить. Треба швиденько звідси їхати... Не приторкнулися до їжі — поїхали. А пан лютує, а пан лютує.

— Впіймайте півня і негайно спаліть! — наказав дворовим.

Довго ловили півня, а таки впіймали. Розвели вогнище, полум'я аж до неба палало, і вкинули у вогонь. А півень наказує собі:

— Півню, лий воду! Півню, лий воду!

Весь колодязь води, який колись вибрав, вилив півень на вогнище. Згасив його і полетів до свого господаря.

Втретє приїздять гості до пана з повітового міста Кобеляк на великий празник Покрову — восени. І напитися, і наїстися на столі було. Повсідалися гості, а півень знову прилетів, сів на воротях і кричить:

— Кукуріку! Кукуріку! Пан пшеницю вкрав, у лантухи позсипав і в себе вдома сховав.

А між гостями був зараз найбільший поліцейський начальник усього повітового міста Кобеляк, йому підказали, що півень втретє це саме кричить. Розгнівався він на пана й наказав, щоб пан негайно селянинові пшеницю повернув, бо в тюрму посадить...

І на цей раз залишили гості пана ні ївши, ні пивши.

Злякався пан страшенно, що йому й переполох виливали, а потім відвіз вкрадену пшеницю до зернини селянинові. І зажив селянин зі своїми синами заможно. А чарівний півень і досі живий і вірно служить.

Малюнки Б. СЕРЦОВОЇ

ВАВІЛОНСЬКА БАШТА

Це було так давно, що вже ніхто й не пам'ятає, коли це було. Розповідають, одначе, буцімто в ті часи всі люди однією мовою говорили й усі одне одного розуміли.

І закортіло людям полишити пам'ять про себе довічну.

— А нумо зберемося разом та й побудуємо башту високу! — мовив один.

Зраділи всі та й загукали:

— Ми збудуємо башту, ми збудуємо башту аж до самого неба!

Обрали гору високу — та й почалася робота! Хто глину місить, хто з неї цеглини ліпить, хто у печах обпалює, хто на гору підвозить. А на горі вже люди ждуть, цеглини приймають та з них башту складають.

Всі працюють, усі співають, весело всім.

Будувалася башта не рік і не два. Самих цеглин для неї знадобилося тридцять п'ять мільйонів! Та й собі довелося будинки побудувати, аби було де після трудів одпочивати, а побіля будинків насаджати дерев та кущів, аби птицям було де співати.

Ціле місто виросло навколо гори, на якій будувалася башта. Місто Вавілон.

А на горі з кожним днем усе вище й вище, уступами підводилася баштакрасуня: знизу широка, догори все вужча й вужча. І кожен уступ цієї башти фарбували в інший колір: у чорний, в жовтий, в червоний, в зелений, у білий, у жовтогарячий. Верх придумали зробити синім, щоб був наче небо, а покрівлю — золотою, щоб, як сонце, виблискувала!

І ось башта майже готова. Ковалі вже золото кують для покрівлі, малярі пензлі занурюють у відра із синьою фарбою. Та раптом, звідки не візьмись, поміж людей з'являється сам бог Ягве. Не сподобався йому їхній замір — башту до самого неба звести. Не захотів він, щоб люди дісталися неба.

«Це тому примудрилися вони свою башту вибудувати,— подумав він,— що у них спільна мова і кожна людина розуміє іншу. От вони й домовились!»

І наслав Ягве на землю страшенну бурю. Поки буря вирувала, вітер поніс усі слова, котрі люди звикли одне одному говорити.

Невдовзі буря вщухла, і люди знову стали до роботи. Вони ще не знали, яка біда їх спіткала. Покрівельники пішли до ковалів сказати, щоб ті швидше кували тонкі золоті листи для покрівлі. А ковалі не розуміють ані слова.

В усьому місті Вавілоні люди перестали розуміти одне одного.

Маляр кричить:

— Фарба скінчилась!

А в нього виходить:

— Номорпент!

— Нічого не розумію! — кричить йому знизу інший.

А виходить:

— Женеком пренепа!

І по всьому Вавілону лунають слова, зрозумілі одним і незрозумілі іншим.

— Віндадори!

— Маракірі!

— Бобеобі!

— Дзин!

Покидали всі роботу, блукають, наче у воду опущені, та шукають: хто б міг їх зрозуміти?

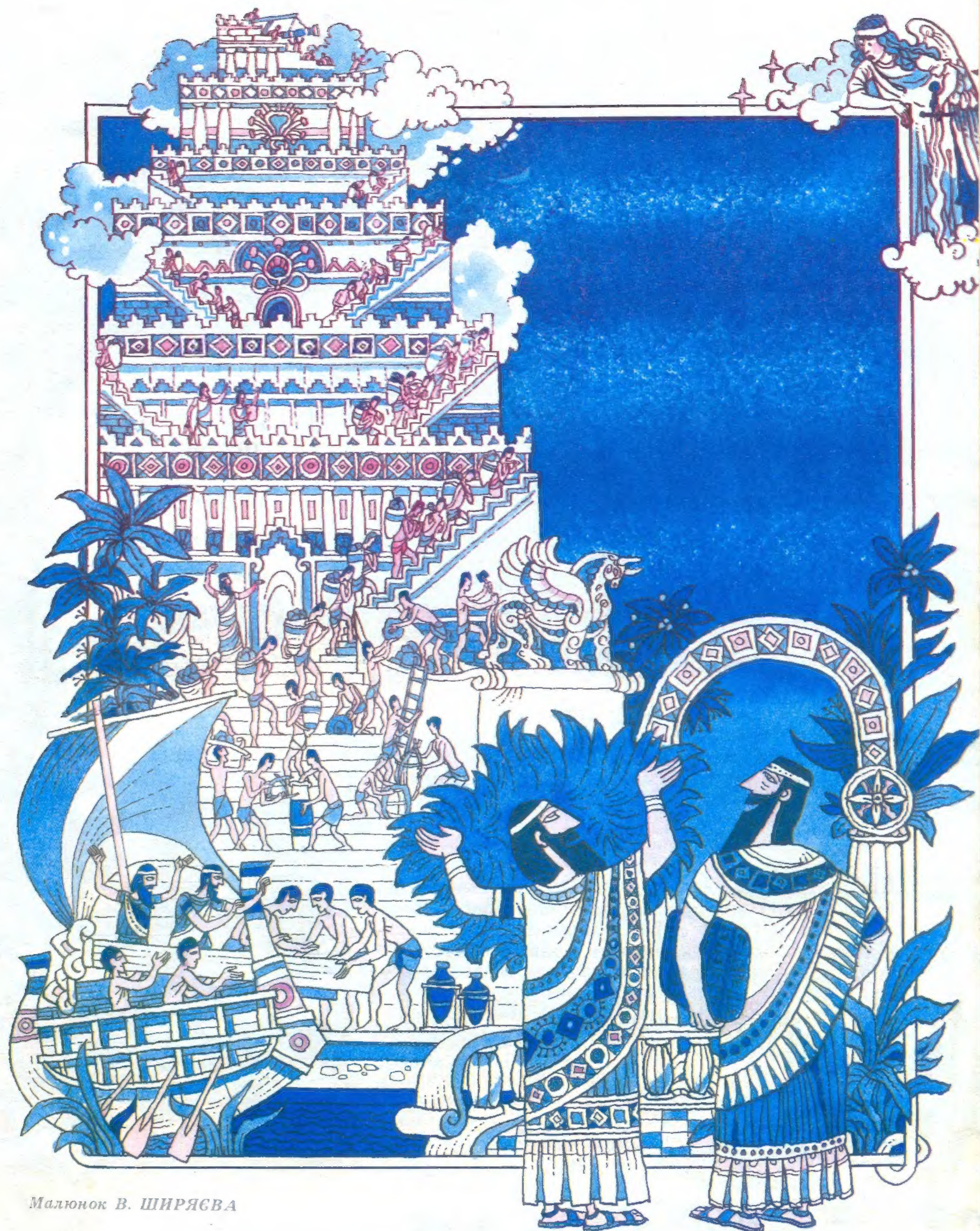
І почали люди збиратися купками — хто з ким однаково говорить, той і намагається триматися того. І замість одного народу вийшла сила-силенна різних народів.

І розійшлися люди в різні кінці землі, кожен народ у свою сторону — будувати свої міста. А башта почала потроху розвалюватись.

Але подейкують, що досі у кожному місті можна знайти уламки цегли од Вавілонської башти. Тому що багато хто носив їх із собою на згадку про ті часи, коли на землі мир панував і люди розуміли одне одного.

І до сьогодні всіма мовами світу люди розповідають оцю казку про недобудовану Вавілонську башту.

Переказала Т. ЛИТВИНОВА
Переклад з російської

Малюнок В. ШИРЯЄВА

ТИ — У ПРИРОДІ,
ПРИРОДА — В ТОБІ

ЧЕКАЄМО НА ВАС, СПІВЦІ ПОЛІВ!

Вчора завивала хуртовина і за ніч намела цілі кучугури снігу, що й вулицею не пройти. А сьогодні небо очистилося від хмар, і сонце усміхнулося людям. Навіть трішки почало пригрівати. Закукурікали півні по дворах, зацвірінькали горобці, з дахів закапала вода.

Ромашка глянула у вікно і радісно мовила:

— Барвінку, до нас прийшла весна!

— Це не весна,— відповів їй Барвінок.— Нині лютий надворі. І будуть ще морози, будуть і хурделиці...

Та як би зима не лютувала — на порозі березень. Сонце пригріватиме все дужче й дужче. Незабаром з вирію почнуть повертатися наші пернаті друзі.

Найпершими нас сповістять про свій приліт співці полів — жайворонки. Багато з вас їх бачили. Пір'я у цих пташок сірувато-буре, під колір землі. Бо їжу шукають і гнізда роблять серед полів та на лугах. Отож тільки навесні з'являться проталини в степу, дивись, над ними вже високо вгорі в'ється жайворонок. Поспіває, поспіває у вишині, а тоді грудкою падає донизу. Відпочине трохи і знову знімається у небесну блакить. І знову засіває поле піснями.

За жайворонками в наших краях з'являються шпаки. Великими шумливими зграями повертаються вони з півдня до рідних лісів, гаїв та міських парків.

Пір'я у шпаків чорне, пісня гучна, насичена звуками, запозиченими у інших птахів. То вона схожа на пісню ластівки, то на пісню солов'я, то нагадує свистіння, а то й гавкання собаки. Гнізда мостять в дуплах дерев, у щілинах скель, у стінах будівель. Охоче селяться вони і в штучних гніздах. Шпачині родини будуть вдячні вам, якщо ви виготовите для них будиночки.

У березні з південних областей до своїх гнізд повертаються граки. Дехто думає, що наші місцеві граки не відлітають зимувати на південь. А насправді — відлітають. А в нас перебувають зимові холоди інші граки, північні. Граки, або гайворони, дуже дружні, завжди тримаються гурту, коли роблять гнізда чи летять у вирій. Навіть літають зграями за тракторами, які орють поля. Майже з-під плуга вихоплюють комах та хробаків. Пісня граків — протяжливе «ка-а».

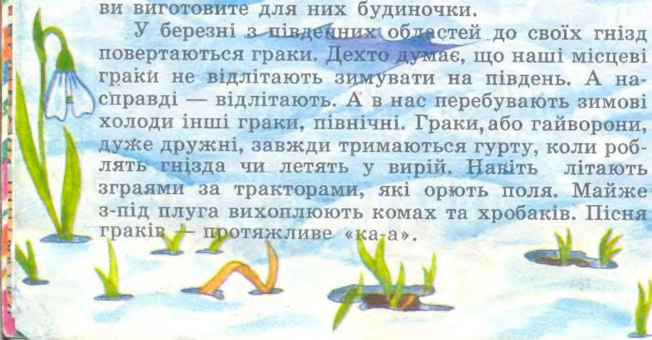
ОГОЛОШЕННЯ

Шукаємо квартири

Будиночок для окремої сім'ї з дощок-шалівок товщиною 2 см. Висота 32 см, площа 15 × 15 см, отвір-вхід 5 см на висоті 23 см від підлоги з виходом до сонця.

Родина шпаків.

Будиночки-ромбики. Площа бокових стінок 12×12 см, вхід 4 см.

Мухоловки, горихвістки.

Сарайчик висотою 11 см. Площа 11×11 см, вхід 4 см на висоті 7 см від підлоги.

Плиска.

Будиночок з перегородками всередині. Загальна площа трьох відділень 12×36 см. Вхід під дахом 4 см.

Стрижі.

Ранньою весною в наших краях з'являються степові чайки. Спинка у цих птахів чорна, із металевим зеленим блиском, на голові довгий чубчик. Улюблені місця — вологі луки, поля поблизу води, заплави річок. Коли сполохаєте чайку, вона злітає і голосно кричить, ніби промовляючи: «Чиї ви, чиї ви?» Це про неї співається в українській народній пісні: «Ой горе тій чайці, горе тій небозі, що вивела діток при битій дорозі...»

Повернувшись з вирію, птахи починають шукати місце для гнізда. Шпаки, синиці, плиски та мухоловки заглядають у кожне дупло в дереві чи шпарку в будинку і ніби запитують: «А чи не здаєте квартири на літо?» Багатьом птахам ви також можете допомогти. Як саме? Разом з дорослими виготовте шпаківні, синичники. А як настане день птахів, ви розвішайте їхні будиночки біля школи, у парках і садах. Пернаті друзі віддячать вам веселими піснями.

А про те, хто з вас, любі друзі, виготовить шпаківню чи інший будиночок для птахів, напишіть Барвінкові. Розкажіть, де ви їх повісили і коли з'явилися в них мешканці.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Монотонно шумить зимовий ліс — на тепло.
Хмари йдуть низько — до відлиги.
Хоч і вітряно, але хмари йдуть навпроти, — вночі випаде сніг.
Удосвіта іній вкрив дерева — вдень не йтиме сніг.
Сухі ялинові гілки згинаються — на хуртовину, розпрямляються — на гожу днину.
Півні ввечері розкукурікалися — на зміну погоди.
Свійські свині згрібають барліг і ховаються у нього — перед великим морозом.
Голуби туркочуть — тепло віщують.

Малюнок Є. КРИГИ

Данило ХАРМС

ЯК ВОЛОДЯ НА САНЧАТАХ ПРУДКО З ГІРОЧКИ ЛЕТІВ

1

На санчата сів Володя,
Прудко з гірки полетів.
На мисливця наш Володя
Із розгону налетів.

2

Ось мисливець
І Володя
На санчатах вдвох сидять,
Прудко з гірочки летять
Прудко з гірочки летіли —
На собачку налетіли.

3

Ось собачка,
І мисливець,
І Володя
На санчатах втрьох сидять,
Прудко з гірочки летять.
Прудко з гірочки летіли —
На лисичку налетіли.

4

Ось лисичка,
І собачка,
І мисливець,
І Володя
На санчатах всі сидять,
Прудко з гірочки летять.
Прудко з гірочки летіли —
І на зайця налетіли.

Микола ОЛЕЙНИКОВ

Загадка машиніста Гальменка

Маневрував я з товарним поїздом — їздив назад і вперед колією, де був залізничний міст.

На мосту [illegible]ого разу була зупинка.

Стрілочн[illegible] [illegible]що стояв біля мосту, пит[illegible]:

— Чи ви, товаришу машиніст, ще одного вагона причепили?

— Ні,— кажу,— вагонів стільки ж, як і було.

— Як же так? — питає він.— Півгодини тому поїзд весь на мосту вміщу[illegible], навіть [illegible]не місце попереду й позаду було, а зараз він виходить за обидва краї мосту.

— Ні,— кажу,— состав такий самий, як і був. А от здогадайтеся, чому мій поїзд довшим став?

Переклад з російської

Загадка слюсаря Щілини

Жили [illegible]ось троє в одній кімнаті: я і двоє моїх земляків.

[illegible]ли ми зрідка. Отож і квартира [illegible] — трьома замками замикалася. У кожного [illegible] свій замок і свій ключ.

Верта[illegible] ми в різний час.

От і з[illegible]дайтеся, як кожен із нас потрапляв до [illegible], не чекаючи товаришів.

Малюнок В. ГОНЧАРОВА

Загадка маляра Синькіна

Ішов я повз крамницю, цеберко з фарбою ніс.
Кличуть мене з крамниці: «Зайди, розмову маємо!»

Зайшов, а хазяїн мені два шмати листового заліза показує: ось, мовляв, пофарбувати треба.

Глянув я на цеберко, аж там фарби лиш на денці. Я й кажу:

— Мало фарби. Один шмат і пофарбував би, а на обидва не вистачить.

Хазяїн на те згодився.

Почав я дивитись, на який шматок менше фарби піде. А як його взнаєш? Якби шматки чотирикутні були, тоді ще один на другий можна було б накласти.

А вони ж так хитро вирізані, що й не збагнути, який більший, який менший. І за товщиною однакові.

Але я подумав, подумав і здогадався, як дізнатись, на який із шматків менше фарби треба.

5

Ось і заєць,
І лисичка,
І собачка,
І мисливець,
І Володя
На санчатах всі сидять,
Прудко з гірочки летять.
Прудко з гірочки летіли —
На ведмедя налетіли!

І ВОЛОДЯ НАШ З ТИХ ПІР
НЕ З'ЇЖДЖА З ВИСОКИХ ГІР

З російської переклав
А. КОСТЕЦЬКИЙ

Вадим СКОМАРОВСЬКИЙ

ЦІЛЮЩЕ

ЗА ПОЛЬСЬКОЮ

Дощило довго — три доби,
А на четверту — переміна;
Протряхли доли і горби,
І ось до лісу по гриби
Зібралась тітонька Яніна.

Взяла ціпок і козубок,
Окраєць хліба на сніданок.
На жаль, підвів її синок —
Довірливий і добрий Янек.

Вночі він раптом занеміг:
Вчепилась капосна ангіна.
«Прийду — спечу йому пиріг,—
Втішалась думкою Яніна.—

От наберу лишень грибів
І вдома буду своєчасно».
...А їх і справді між дубів
Після дощу вродило рясно.

Куди не глянь, де не ступи —
То піддубні, то сироїжки.
Не вперше їй збирать гриби,
А все одно стомилась трішки.

Пора вже, мабуть, відпочить,
Води напитися з кринички.
Стривай, а що це там блищить —
Роса, намисто чи сунички?

Хоча синок — ще малючок,
А до суниць любов незмінна.
І ягід сонячних пучок
Нарвала тітонька Яніна.

Тепер — до Янека мерщій.
Чекай, синочку, не турбуйся.
Аж гульк — по стежці лісовій,
Зігнувшись, човгає бабуся.

Обличчя зморщене, дрібне,
Неначе висушена груша.
— Голубонько, вгости мене,
Бо я і немічна, й недужа.

Зайшлося серце од жалю:
— Ось ягоди, тугі від соку.
— А я їх, дочко, розділю.
Тут вистачить обом, нівроку.

ЯБЛУКО

НАРОДНОЮ КАЗКОЮ

Натомість яблуко візьми.
Я зроду не була скупою.
Та не хвалися між людьми,
Що ми стрічалися з тобою.

Сказала так і щезла вмить,
Лиш тихий звук торкнувся слуху
Та павутинки срібна нить
Гойднулась від легкого руху.

І яблуко, мов дар небес,
В руках у тітоньки світилось.
Не дуже звична до чудес,
Яніна зовсім розгубилась.

А Янек маму все чекав,
Хоч і довгенько це тривало,
Мовчав, не хникав у рукав,
Як це вряди-годи бувало.

Аж ось і мама на поріг.
Ввійшла і сплéснула руками:
— Отак! Синок заслаб і зліг,
А мати возиться з грибами.

— Не треба, мамо. Все мине,—
Ледь ворухнув губами Янек.—
Ти краще пригости мене:
Я ласий до суниць і яблук.

Вкусив янтарний диво-плід —
І на щоках заграв рум'янець,
Від кволості пропав і слід,
А ноги йдуть самі у танець.

Воно, напевно, чарівне,
Бо зникла геть недуга клята,
Але ж було одним одне,
То, може, висіять зернята?

А далі — все, як уві сні:
Зернята висіяли зранку,
Опівдні пагони рясні
Пересадили на ділянку.

Через добу один із них
Зацвів рожевим первоцвітом,
І кілька яблук чарівних
Вродило і доспіло літом.

Плоди рум'яні, запашні,
А їхні соки — чудодійні.
І вже хвороби не страшні
Ні Янекові, ні Яніні.

Лікують всіх односельчан —
І ледь знайомих, і сусідів:
Мисливців — од синців і ран
І від каліцтва — інвалідів.

Аж тут біда: король охрип
І заволав про небезпеку.
Мовляв, у нього нежить, грип.
І це коли? У літню спеку.

І королівські посланці,
Звичайно, кінні, а не піші,
Метнулися у всі кінці —
Віддалені і найглухіші.

Вернулись через два-три дні
Худі, запилені і злющі,
Сказавши потайки рідні,
Що чули про плоди чудні
І що вони, либонь, цілющі.

— Плоди? Які ще там плоди? —
Горлав король.— Я знати мушу!
Ви на тарілку покладіть
Цілюще яблуко чи грушу.

— О ваша світлість! То чутки.
Ми всі до вигадок охочі.
— Ні, не чутки, і я таки
Побачу їх на власні очі.

Подавсь на пошуки король
І весь його придворний почет
Мимо осель, криниць, тополь.
Кіннота день і ніч тупоче.

Вже й тітоньці повідав хтось
Про королівську забаганку,
І їй негайно довелось
Розшукувать бабусю зранку.

Бабуся ждала на шляху,
Суха, маленька, легша тіні,
Почула вісточку лиху
І кілька груш дала Яніні.

А груші різних кольорів —
Червоні, жовті і зелені.
— Ці ласощі для королів
Ще з осені лежали в мене.

Сказала так і щезла вмить,
Лиш тихий звук торкнувся слуху
Та павутинки срібна нить
Гойднулась од слабкого руху.

...Яніна — в двір, а там — король,
І слуги, й охоронці дужі.
Король вхопився за пістоль:
— Що в кошику у тебе?
— Груші.

— А яблука?
— Було одне,
Так віддала учора хворим.
— Це не стосується мене,
Аби король ваш був здоровим.

І заходився коло груш:
Вминає жовті і червоні.
А охорона — вісім душ —
Натхненно плескає в долоні.

І слуги товпляться здаля
До іменитої персони,
І враз — ой, леле! — в короля
З'явились роги з-під корони.

Та це не все. Дійшло до сліз.
На те була своя причина:
Задертий королівський ніс
Став довшим аж на пів-аршина.

А тітонька грушки свої
Йому простягує у жмені:
— Коли завадили твої,
Скуштуй, володарю, зелені.

Король промимрив: «Хай їм біс!»
Мовляв, наївся до знемоги.
Але... вкусив — поменшав ніс.
А з'їв усі — пропали роги.

Схопився. Скочив у сідло.
На вуха натягнув корону.
За мить як вихором здуло
І короля, і охорону.

А диво-яблуня в саду
Шепнула: «Бач, вродила знов я
Поганим людям — на біду,
А добрим людям — на здоров'я».

Малюнки О. МІХНУШОВА

ПОДАРУНОК МАМІ

Хоч на календарі лютий, та Міжнародний жіночий день не за горами. І для всіх наших мам 8 Березня — немов свято спільного дня народження.

— А що ми з тобою, Барвінку, зможемо подарувати мамам у день їхнього свята? — каже Ромашка.

— Я придумав,— відповів Барвінок.— Цифру вісім можна зробити з двох ромашок. Можна і з маків. І подаруємо...

— Але в березні ні ромашок, ні маків немає.

— Тоді ми візьмемо пляшку, наллємо в неї води й поставимо туди гілочку бузку. До речі, це можуть зробити й наші читачі. Гілочка постоїть у теплі, і невдовзі з'являться на ній зелені листочки. Кожна мама буде рада такому подарункові — зеленій весняній гілочці.

— А ще можна виготовити дерев'яну серветницю. Ви бачите її на малюнку. Її може зробити з фанери кожний, хто вміє випилювати лобзиком.

Для цього треба взяти фанеру завтовшки 3 мм і наждачною шкіркою добре її відшліфувати. Потім випиляти передню стінку серветниці (1). А далі покласти на неї копіювальний папір, зверху малюнок прикріпити кнопками і обвести лінію олівцем.

Для зручності спочатку випилюють внутрішній контур. А щоб це зробити, в ньому посередині проколюють шилом отвір, вставляють пилочку і закріплюють її в лобзик.

Бокові стінки серветниці (2) і решту деталей випилюють із фанери, товщина якої 5 мм. Отже, один із бокових прямокутників буде коротший від другого на 5 мм. Косинець (3) одержимо із квадрата 30×30 мм, розрізавши його по діагоналі.

Круг (4) діаметром 70 мм розмічають за допомогою циркуля, випилюють, зачищають і на ньому проводять дві перпендикулярні лінії. Це для того, аби легше було зібрати деталі серветниці.

Столярним чи казеїновим клеєм змастити передні і бокові стінки серветниці, з'єднати їх і наживити маленькими цвяшками. Зібрані деталі поставте на перпендикулярні лінії круга і підіпріть їх косинцями, покритими клеєм. Після того як клей висохне, повитягайте цвяшки, покрийте серветницю морілкою, безбарвним лаком — і подарунок готовий.

А ще ви можете виготовити вазу для фруктів. Що для цього треба? 16 планок завдовжки 200 мм у перерізі 10×10 мм. Такого ж перерізу взяти ще 9 планок, але довжиною 50 мм. У них на відстані 5 мм від країв просвердлити отвори діаметром 1,5 мм.

Починати збирати вазу треба з її середини. Короткі і довгі планки з'єднують мідним дротом діаметром 1 мм. Його протягують крізь отвори в планках, а потім дріт акуратно загинають.

Так само з'єднують кінці довших планок.

Упевнений, виготовлена вами ваза сподобається мамі.

А дівчатка зможуть прикрасити святковий стіл смачними *«КАКАО-КУЛЬКАМИ»*. Для цього потрібно 250 грамів печива, 100 грамів волоських горіхів, 150 грамів цукру, 3 столові ложки варення (краще абрикосового), кілька крапель фруктової есенції, 30 грамів какао, 60 грамів цукрової пудри.

Перемелене печиво змішайте з меленими горіхами, варенням, цукром і есенцією. З одержаної маси зробіть невеличкі кульки, обкачайте їх у суміші какао з цукровою пудрою. Готові кульки покладіть на маленькі гофровані серветки. Серветки виготовте самі.

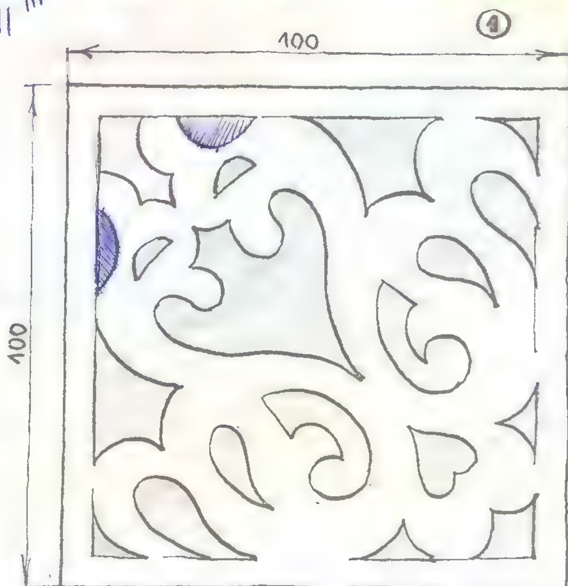
СТРОКАТЕ ПЕЧИВО

Щоб його приготувати, потрібно 400 грамів печива, 300 грамів масла, 2 яєць, 1 склянку цукру, 200 грамів мармеладу, 1 лимон, 100 грамів ізюму.

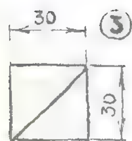
Яйця збити з цукром. Масло розтерти і, додаючи до нього збиті яйця, ще раз старанно протерти. Додати натертої лимонної цедри, лимонного соку, промитого і просушеного ізюму, порізаного на кубики мармеладу, подрібненого печива. Все це змішати в однорідну масу і загорнути у зволожений поліетилен, надавши йому довгастої форми. Поставте на декілька годин у холодильник. Потім поріжте на маленькі шматочки і подавайте на стіл.

Малюнок Е. ОРРО

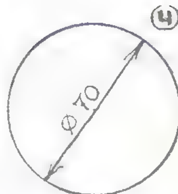

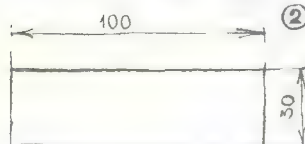
1
100
100

30
3
30

4
Ø70

100
2
30

У ШКОЛІ ВСЕ ТАКЕ ЗНАЙОМЕ

І справді: ось ви переступили шкільний поріг, а далі — знайомий коридор, який веде до класу...

В основі слова «коридор» заховалося латинське слово із значенням «бігати». Дивно. Невже коридори споконвіку існували для того, щоб ними бігали? Ну, в школі — зрозуміло, а в інших будинках? Виявляється, перші коридори були не в домівках, а в укріпленнях. Так звалися вузькі закриті галереї навколо них, якими перебігали захисники під час боїв.

Коли ви кажете «мій клас», то це в одному випадку класна кімната, в іншому — учні вашого класу. А виросли ці поняття з одного кореня — з латинського слова класіс — «розряд», «група».

Тепер спробуємо відповісти на запитання: «Що від чого пішло: учні почали зватися класом, бо вони вчаться у класній кімнаті? А може, класну кімнату так назвали тому, що в ній вчиться 3 «А»?» Подумали? Готові? Правильно. На першому місці клас — «група учнів», а вже від них — класна кімната, де вчаться ці учні.

Та ось нарешті й рідна парта. Може, хоч вона виявиться своєю, не чужинкою? Ні, вона теж чужинка, мандрівниця. Розповідають, що колись учні сиділи на довгих лавах біля столу. Та ось їх розділили, розсадили по два: апарт —

«збоку, окремо». Слово це є і в німецькій, і у французькій мові. Та чужинкою парта була колись, а сьогодні вона своя, рідна!

...Класна дошка. Крейда. Таке все знайоме, звичне, нічого цікавого. А якщо придивитися?

Тільки-но ми почнемо уважніше придивлятися до всіх цих звичних предметів, як давні знайомці стають дивними незнайомцями. Он лежить крейда — тиха, біла, непомітна. Вона не зовсім крейда, вона — крета, а точніше — глина з острова Кріт. Давним-давно римляни вивозили цю білу глину з острова Кріт для своїх будівель, називаючи її при цьому крета, тобто «жителька Крети» — острова Кріт по-нашому.

Пізніше таку ж глину знайшли у себе германці, назву для неї взяли у римлян, трохи переробивши. Спочатку це була кріда, креда, а пізніше — крайде. Від германців слово примандрувало до нас.

Уявіть собі: навіть ім'я класної дошки — і те мандрівне. Українське слово «дошка» і російське слово «доска» походять від грецького слова «діскос». Це слово у греків означало і «металевий круг, диск» — знаряддя для метання, і «підставка для їжі». Далі це слово йшло вже знайомим нам шляхом. У германців воно означало спочатку «блюдо», а пізніше — «стіл». Від них слово потрапило до слов'ян. Але у наших предків уже було слово «стіл», тому слово «дошка» і стало позначати дерев'яний прямокутник.

Малюнки М. ЄМЕЛЬЯНОВА

СЛІДИ ВЕДУТЬ У НЕВІДОМЕ

Отже, ми залишили Барвінка, коли він зник під снігом і полетів у чорне провалля.

Тут він ударився об щось тверде і знепритомнів.

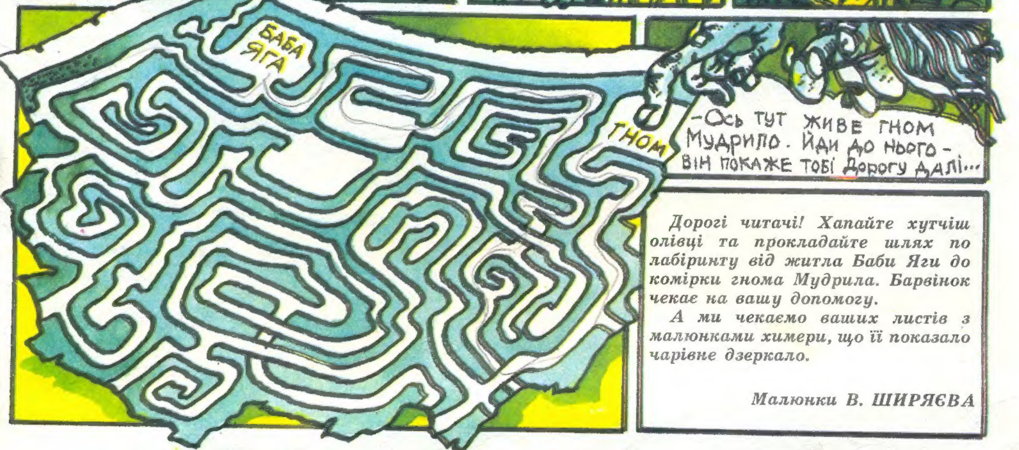

Дорогі читачі! Хапайте хутчіш олівці та прокладайте шлях по лабіринту від житла Баби Яги до комірки гнома Мудрила. Барвінок чекає на вашу допомогу.

А ми чекаємо ваших листів з малюнками химери, що її показало чарівне дзеркало.

Малюнки В. ШИРЯЄВА

20 к. Індекс 74022

8 - 35

Юний друже!

Сьогодні хочу запропонувати тобі нову книжку О. Пархоменка «Вересневий жарт».

З-під пера письменника вийшло в світ понад 30 поетичних та прозових книг. Олександр Іванович — постійний автор «Барвінку» і член його редколегії.

Гадаю, що ти не відмовишся від задоволення впізнати у дзеркалі вірша свої власні вчинки, веселі історії за час навчання? А що це дзеркало веселе й доброзичливе,— підтвердять усі пустуни, хитруни і жартівники, власники «норовистих» ручок і дірок у зошиті і навіть... плаксії...

Стривай, Барвінку, скажеш ти, до чого тут плаксії, коли йдеться про книжку з такою веселою назвою? Все гаразд, не турбуйся, просто письменник робить добру справу — пропонує всім плаксіям свої жартівливі ліки.

А завершує книжку мудра й повчальна «Казка про царя Овдія та царівну Несміяну». Царівну, що ніколи не знала усмішки, письменник теж змушує засміятися. А як саме це станеться і що треба робити, аби не втратити сміху,— то ти вже дізнаєшся сам. Згода?

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ
ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ
ВСЕСОЮЗНОЇ
ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ
МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Журнал нагороджений
Почесною Грамотою
Президії Верховної Ради
Української РСР

Видається українською
та російською мовами.
Засновано в 1928 році.
Виходить раз на місяць.
Київ, «Молодь».

Головний редактор **В. Й. Воронович**
Редколегія:
**В. М. Гончаров, А. І. Давидов,
В. М. Довжик, О. Д. Іваненко,
В. І. Кава, А. Л. Качан,
Л. І. Козій**
(відповідальний секретар),
**А. Г. Костецький, В. Я. Неділько,
В. З. Нестайко, Д. В. Павличко,
О. І. Пархоменко, Т. В. Полякова,
Б. Й. Чалий**

Технічний редактор
М. К. Акопова
Коректор
С. І. Гайдук

На обкладинці
малюнок В. Гончарова
Макет О. Личик

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).

Издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году.
Выходит ежемесячно.
Киев, «Молодь».

Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».

Адрес редакции и полиграфкомбината: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.
Тел. 211-06-80, 211-04-98.

Здано до набору 24.11.89. Підписано до друку
Формат видання $60 \times 90^{1}/_{8}$.
Папір офсетний № 2. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,34.
Тираж 323 200 Зам. 9—557. Ціна 20 к.

Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адреса редакції і поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-06-80, 211-04-98.

Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».